

УДК 355.6

О. В. Альбоцій

С. М. Сукоцько

С. О. Павленко

УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЧОВОГО ТА ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СКЛАДІ КОМПЛЕКСУ БОЙОВОГО ЕКІПРУВАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У статті подано аналіз результатів опитування з питань якості речового та продовольчого забезпечення при виконанні бойових (спеціальних) завдань та показані можливі напрямки вдосконалення структури предметів речового та продовольчого забезпечення у складі комплексу бойового екіпірування військовослужбовця Національної гвардії України.

К л ю ч о в і с л о в а : бойове екіпірування, предмети речового та продовольчого забезпечення, бойові завдання, анкетування, норми забезпечення, удосконалення речового та продовольчого забезпечення.

Постановка проблеми. Бойовому екіпіруванню військовослужбовця завжди приділялася велика увага. Адже воно визначає можливості воїна у бою, його захищеність, ефективність власних дій та дій підрозділу, у складі якого він виконує завдання. В інтегральному розумінні бойове екіпірування формує перевагу над військами супротивника (ворога) чи відставання своїх військ за відповідними компонентами боєздатності. Незважаючи на визначену функціональну структуру сучасного комплексу бойового екіпірування військовослужбовця [1], перелік предметів, що входять до його складу, не є сталим і змінюється з часом. В останні роки спостерігається зростання динаміки таких змін. Це зумовлене, з одного боку, інтенсивним розвитком військової справи, зокрема, створенням нових і вдосконаленням існуючих зразків озброєння та військової техніки, у тому числі зразків стрілецької зброї; появою якісно нових засобів ураження, розвідки, управління підрозділами, забезпечення життєдіяльності; відповідними змінами тактики ведення бою. З іншого боку, – досягненнями у прикладних галузях науки, техніки та технології, які дозволяють реалізувати на практиці бажані властивості бойового екіпірування. Потреба в удосконаленні переліку предметів комплексу бойового екіпірування військовослужбовця залишається і надалі, оскільки є похідною від змінних небезпек і ризиків, що мають місце при виконанні бойових (службово-бойових) завдань, а також організаційно-технічних можливостей щодо реалізації тих чи інших функцій комплексу бойового екіпірування.

Вирішувати завдання вдосконалення бойового екіпірування військовослужбовця доводиться з урахуванням низки об'єктивних протиріч, притаманних даній сфері. Узагальнюючи, їх можна звести до такого.

1. Існує часовий лаг у процесах розробки та експлуатації бойового екіпірування. Наприклад, базові роботи щодо створення комплексу бойового екіпірування військовослужбовця Збройних Сил України проводилися у декілька етапів та були закінчені, в основному, до кінця 2017 року [1]. Перелік предметів бойового обмундирування та екіпірування військовослужбовців Національної гвардії України та відповідного спеціального одягу був введений у 2017 році [2]. І хоча, комплекс бойового екіпірування, зокрема бойові комплекти обмундирування, створювалися як перспективні, все ж із часом, що минув, накопичилися певні розбіжності між існуючими та бажаними (виходячи з умов сучасного бою) можливостями. Адже супротивник постійно розвиває свої спроможності.

У вирішенні даного протиріччя важливу роль відіграє модульна побудова комплексу бойового екіпірування з можливістю замінювати окремі його предмети (елементи) на більш досконалі, не змінюючи весь комплекс.

2. Протиріччя між зростанням функціональних можливостей комплексу бойового екіпірування та умовно сталими фізичними, фізіологічними і психологічними можливостями військовослужбовця як користувача. Нарощування можливостей комплексу може супроводжуватися збільшенням кількості предметів екіпірування, зростанням загальної ваги, його розмірів, збільшенням кількості маніпуляцій у процесах застосування тощо. Все це створює додаткове фізичне, а також психоемоційне навантаження на військовослужбовця та може призвести до ускладнення застосування комплексу екіпірування. Одним із способів вирішення даного протиріччя є розподіл предметів комплексу бойового екіпірування залежно від характеру бойових (службово-бойових) завдань та умов їх виконання, тобто ешелонування [3].

3. Зростання вимог не лише до якості предметів бойового екіпірування, а й до обсягів їх виробництва (закупівлі) та постачання. Військові аналітики відмічають, що одним з важливих уроків початку російсько-української війни є величезна потреба в амуніції, яка під час активних бойових дій витрачається у величезних кількостях [4]. Питання забезпечення необхідної кількості та якості предметів бойового екіпірування потребують паралельного узгодженого вирішення, адже існує пряма залежність ефективності дій військовослужбовців, їх захищеності та виживання у бою від якісних параметрів бойового екіпірування.

У загальному випадку вдосконалення бойового екіпірування військовослужбовця потребує врахування існуючих і перспективних загроз у сферах безпеки та оборони, змін характеру збройної боротьби в сучасних війнах і збройних конфліктах, аналізу досягнень у відповідних прикладних галузях науки і техніки та світових тенденцій у даній сфері військового будівництва тощо. Отже, структура комплексу бойового екіпірування військовослужбовця є складним об'єктом дослідження, який залежить від великої кількості зовнішніх та внутрішніх чинників і обмежень. Зовнішні чинники здебільшого змінюються в часі, значною мірою є випадковими, часто мають прихований характер. Враховуючи викладене, виходить, що вдосконалення комплексу бойового екіпірування військовослужбовця є комплексною задачею, яка потребує врахування великої кількості різнорідних чинників і обмежень. Її вирішення у загальному випадку потребує розробки математичних та фізичних моделей, які б дозволяли визначити кількісні залежності показників якості бойового екіпірування від чинників, що впливають на них, та врахувати обмеження і оцінити величину такого впливу, перевірити їх експериментально. Водночас для пошуку варіантів удосконалення комплексу бойового екіпірування можливо скористатися більш простими та доступними на практиці методами, що базуються на експертних оцінках. Такий методичний підхід дає можливість врахувати бойовий досвід використання військовослужбовцями комплексу при виконанні бойових (службово-бойових) завдань та є ефективним у вирішенні завдань пошуку напрямів удосконалення окремих підсистем комплексу бойового екіпірування, зокрема предметів речового та продовольчого забезпечення у структурі підсистеми життєзабезпечення [1, 3.] Оцінки та пропозиції, що надходять від військовослужбовців, які використовують його безпосередньо у бойових умовах, є вкрай важливим джерелом інформації щодо практики застосування за призначенням та якості даних предметів. Отримавши такі оцінки та узагальнивши їх, можна з'ясувати існуючі невідповідності та нагальні потреби щодо вдосконалення бойового екіпірування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наш час спостерігається підвищення наукового інтересу до питань якості бойового екіпірування військовослужбовців, що зумовлено розвитком військової справи, зростанням напруженості у різних регіонах світу, агресивними намірами деяких держав щодо застосування військової сили для просування своїх національних інтересів. В Україні у 2014 – 2018 рр. були проведені масштабні дослідження щодо створення сучасного комплексу бойового екіпірування (КБЕ) військовослужбовця Збройних Сил України [1], результатом яких стало набуття якісно нових системних властивостей бойовим екіпіруванням військовослужбовців. Велика увага у публікаціях приділяється питанням покращення речового та продовольчого забезпечення у складі КБЕ [5, 6]. Зокрема, в статті [6] наведено результати досліджень щодо розробки технології інноваційного продукту, призначеного для споживання в екстремальних умовах. У публікаціях [7, 3] подано матеріали щодо подальшого удосконалення предметів речового забезпечення, приведення їх до вимог сьогодення, пошуку оптимального варіанту розподілу предметів речового та продовольчого забезпечення по ешелонам, залежно від виду завдань, які виконуються поза межами пунктів постійного перебування.

У вирішенні питань удосконалення тих чи інших об'єктів важливе місце належить вивченню практичного, зокрема бойового досвіду їх застосування [8]. З початком повномасштабного

вторгнення росії в Україну питання вивчення та впровадження бойового досвіду за усіма його аспектами набуло особливої актуальності [9].

Разом з тим у наукових дослідженнях та публікаціях недостатньо уваги приділяється питанням покращення норм речового [3] та продовольчого забезпечення [10] як складників механізму реалізації пропозицій на практиці та впровадження бойового досвіду у війська.

Метою статті є визначення на основі аналізу результатів опитування військовослужбовців, які безпосередньо виконують бойові (спеціальні) завдання, розбіжностей між наявними та необхідними предметами речового і продовольчого забезпечення комплексу бойового екіпірування військовослужбовця НГУ та підготовка пропозицій щодо вдосконалення структури даних предметів у складі комплексу бойового екіпірування.

Виклад основного матеріалу. Будь-які матеріальні об'єкти на стадії їх розробки проходять практичне випробування, тобто експериментальне визначення кількісних і (або) якісних характеристик властивостей об'єкта за результатом впливу на нього під час функціонування. Випробування є важливим етапом роботи, який дає можливість оцінити правильність прийнятих рішень. Не менш важливе значення для оцінювання якості та ефективності об'єктів має вивчення досвіду їх застосування у процесі експлуатації. З цієї позиції вивчення досвіду використання бойового екіпірування військовослужбовця під час виконання бойових (спеціальних) завдань відіграє вкрай важливу роль, оскільки дозволяє перевірити його ефективність в умовах війни, коли на військовослужбовців впливає велика кількість різномірних чинників, між них і тих, що не брали до уваги у мирний час, або таких, що не були відомими взагалі. Як зазначають фахівці, недооцінювання використання бойового досвіду неминуче призводить до повторення помилок в організації ведення бою, знижує якість підготовки військ, темпи розвитку нових методів збройної боротьби [8].

Для підготовки пропозицій щодо вдосконалення КБО військовослужбовця НГУ проведено опитування, метою якого було отримання відомостей стосовно повноти та відповідності переліку предметів бойового обмундирування і екіпірування, а також повсякденного набору сухих продуктів у складі бойового екіпірування військовослужбовця НГУ, встановлених нормами речового та продовольчого забезпечення, реальним потребам в умовах виконання бойових (спеціальних) завдань. До опитування залучалися військовослужбовці НГУ, які безпосередньо беруть (брали) участь у виконанні завдань з відсічі збройній агресії проти України та ліквідації збройного конфлікту шляхом ведення воєнних (бойових) дій, а також у виконанні завдань територіальної оборони після повномасштабного вторгнення росії на територію України 24 лютого 2022 року.

Опитування проводилося методом електронного анкетування. Беручи до уваги умови воєнного стану та природні обмеження щодо можливості застосування інших, нехай і більш точних методів опитування, електронне анкетування розглядалося як таке, що є найбільш доступним і оперативним для реалізації та потребує мінімальних витрат. Опитування охоплювало широке коло підрозділів та категорій військовослужбовців НГУ. Вибірка респондентів формувалася як випадкова, коли всі представники генеральної сукупності (військовослужбовці НГУ) мали однакову ймовірність потрапити до вибірки, але лише один раз, що є важливим для забезпечення репрезентативності результатів проведеного опитування [11].

У рамках досліджень було розроблено анкету, що містить ряд запитань стосовно різних аспектів повноти та відповідності названих предметів бойового екіпірування існуючим потребам під час виконання завдань з відсічі збройної агресії, боротьби з диверсійно-розвідувальними групами та інших, а також виконання завдань під час участі в спеціальних операціях у мирний час. Анкета, разом з вибором респондентами варіанта відповідей на поставлені запитання з числа запропонованих, передбачала надання ними своїх власних пропозицій щодо доповнення існуючого переліку предметів названих груп, необхідними засобами (предметами). У таблиці 1 подані загальні відомості щодо проведеного опитування військовослужбовців НГУ.

За визначених умов опитування теоретична похибка, яка виникає внаслідок того, що опитують не всіх представників генеральної сукупності, а лише певну їх частину, відповідно до посібника [11], може бути оцінена за формулою

$$Q = \frac{1}{\sqrt{n}},$$

де Q – величина теоретичної похибки вибірки;

n – розмір вибірки.

О. В. Альбоцій, С. М. Суколько, С. О. Павленко. Удосконалення речового та продовольчого забезпечення у складі комплексу бойового екіпірування військовослужбовця Національної гвардії України

Таблиця 1 – Загальні відомості щодо проведеного опитування військовослужбовців НГУ

Базові параметри	Характеристика	Примітки
Метод опитування	Поштове електронне анкетування за допомогою додатка Google Forms.	
Характер опитувальника	Змішаний: частина питань (15 %) – закриті питання (формалізовані); решта питань (85 %) – відкриті питання	детально розроблені питання з варіантами відповідей; питання без запропонованих варіантів відповідей, які залишають право формулювати відповіді самостійно
Кількість розділів у анкеті	3	
Кількість запитань (розділ/кількість запитань в розділі)	1/1; 2/8; 3/10	
Вибірка	Випадкова	всі представники генеральної сукупності мали однакову ймовірність потрапити до вибірки, причому, лише один раз
Обсяг вибірки	326 осіб	загальна кількість респондентів
Гендерний розподіл респондентів	чоловіки – 78 %; жінки – 22 %	

Отже, значення теоретичної похибки проведеного опитування складає 5,5 %.

У цілому, результати опитування вказують на достатньо високий відсоток незадоволеності військовослужбовців НГУ речовим та продовольчим забезпеченням. Так, близько 37 % респондентів вказали на невідповідність екіпірування та речового майна, яким вони були забезпечені, реальним потребам під час виконання бойових (спеціальних) завдань, а також незадоволеність комплектацією набору сухих пайків, що видавався (понад 21 %). Крім того, респонденти давали свої пропозиції на питання без запропонованих варіантів відповідей стосовно речового забезпечення. Узагальнені результати аналізу опитування респондентів наведені в таблицях 2 та 3.

Таблиця 2 – Узагальнені результати опитування військовослужбовців стосовно речового забезпечення

№ з/п	Предмети, які обов'язково необхідно мати при виконанні бойових завдань на бойових позиціях (понад загальний набір)	Кількість пропозицій, що надійшла (шт. / % у вибірці)	Наявність предметів (іх відповідників) у нормах речового забезпечення	Назва відповідних предметів у нормах речового забезпечення	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Активні навушники	176 / 54	Норми 5, 10	Навушники спеціальні	
2	Аптечка за стандартом НАТО	292 / 89,6	Норми 5, 10	Сумка-укладка медична (футляр-підсумок для аптечки МВІ)	Медичне забезпечення. Нормами речового забезпечення, передбачено предмети для носіння аптечки
3	Балаклава	97 / 29,8	Норми 5, 10	Балаклава	

**О. В. Альбоцій, С. М. Сукоцько, С. О. Павленко. Удосконалення речового та продовольчого забезпечення у складі комплексу бойового екіпірування військовослужбовця
Національної гвардії України**

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6
4	Вологі серветки	211 / 64,7	-		Не передбачено
5	Гідросистема для питної води або фляга	154 / 47,2	Норма 10	Гідросистема для питної води	
6	Горілка і газовий балон до неї	96 / 29,4	Норми 5, 10	Пальник індивідуальний польовий	
7	Трекінгові шкарпетки (запасні)	112 / 34,4	Норма 4	Шкарпетки літні (трекінгові). Шкарпетки зимові (трекінгові);	Потребує збільшення кількості, встановленої нормами
8	Натільна білизна (запасний комплект)	118 / 36,2	Норми 4, 10	Білизна натільна (сорочка та кальсони демісезонні)	Потребує збільшення кількості, встановленої нормами
9	Засіб від комарів	55 / 16,9	Норми 5, 10	Сітка протимоскітна, полог протимоскітний	
10	Каримат (туристичний килимок)	290 / 89	Норма 4	Килим спальний польовий ізоляційний	
11	Каримат для сидіння	217 / 66,5	Норми 4, 10	Сидіння польове ізоляційне	
12	Казанок армійський	87 / 26,7	Норма 1 (Наказ № 139)	Казанок індивідуальний польовий (казанок армійський алюмінієвий)	Продовольче забезпечення
13	Ліхтар	164 / 50,3	Норма 4	Ліхтарик польовий індивідуальний	
14	Мембранні дощовики (штани, куртка)	208 / 63,8	Норми 4, 10	Костюм вітровологозахисний демісезонний	
15	Наявність великого похід-ного рюкзака від 75 л до 110 л	115 / 35,3	Норми 4, 10 Норми 10	Сумка транспортна індивідуальна. Рюкзак рейдовий	
16	Ніж	170 / 52,1	Норми 4, 10	Ніж індивідуальний табірний	
17	Павербанк	213 / 65,3	-		Підсистема енергозабезпечення
18	Підмінне взуття та одяг (за сезоном)	129 / 39,6	Норми 4, 10		Потребує збільшення кількості, встановленої нормами
19	Плащ-намет	197 / 60,4	Норма 2	Плащ-накидка з чохлам	
20	Чохли гумові для взуття	193 / 59,2	-		Не передбачено
21	Ремінно-плечова система в комплекті	157 / 48,2	Норми 5, 10	Ремінь розвантажувальний тактичний захисний; лямки плечові розвантажувальні до ременя розвантажувального захисного	
22	Рюкзак на 25, 45 або 60 л залежно від поставленої задачі	231 / 70,9	Норми 5, 10	Рюкзак бойовий індивідуальний	Потрібно збільшити їх кількість залежно від об'єму
23	Сірники вологостійкі	103 / 31,6	-		Не передбачено
24	Спальний мішок	296 / 90,8	Норми 4, 10	Модульна всесезонна спальна система (мішок спальний)	Бажано мати спальники за сезоном

О. В. Альбоцій, С. М. Сукоцько, С. О. Павленко. Удосконалення речового та продовольчого забезпечення у складі комплексу бойового екіпірування військовослужбовця Національної гвардії України

Кінець таблиці 2

1	2	3	4	5	6
25	Сухий одноразовий душ	183 / 56,1	–		Не передбачено
26	Тактичні окуляри	79 / 24,2	Норма 4	Окуляри захисні балістичні	
27	Тактичні печатки (також запасні)	120 / 36,8	Норма 4	Рукавички тактичні	Потребує збільшення кількості, встановленої нормами
28	Термокостюм (комплект) різних типів	173 / 53,1	Норми 4, 10	Костюм утеплювач	
29	Туалетний папір	213 / 65,3	–		Не передбачено
30	Форма одягу з наколінниками та налокітниками	186 / 57,1	Норми 5, 10	Налокітники тактичні бойові; наколінники тактичні бойові	Мають бути безпосередньо вшиті у форму
31	Шарф-труба (за сезоном)	194 / 59,5	Норма 4, 10		
Додатково мати взимку					
32	Сірники вологостійкі	82 / 25,2	–		Не передбачено
33	Горілка і газовий балон до неї	112 / 34,4			
34	Грілка (хімічна) для тіла (від павербанку)	186 / 57	–		Не передбачено
35	Додаткові запасні теплі шкарпетки	115 / 35,3	Норма 4	Шкарпетки трекінговізамові	Потребує збільшення кількості, встановленої нормами
36	Додатково щонайменше два комплекти термобілизни	154 / 47,2	Норма 4		Потребує збільшення кількості, встановленої нормами
37	Запасні устілки (2 пари)	176 / 54	–		
38	Мембранні дощовики (штани, куртка)	208 / 63,8	Норми 4, 10	Костюм вітровологозахисний демісезонний	
39	Пакети з сумішшю для просушування взуття	192 / 58,9	–		Не передбачено
40	Підмінні зимові черевики водонепроникні (валянки)	181 / 55,5	Норми 4, 10	Черевики з високими берцями зимові	Потребує збільшення кількості, встановленої нормами
41	Теплі перчатки (рукавиці)	211 / 64,7	Норма 4	Рукавички зимові	
42	Устілки з підігрівом	224 / 68,7	–		Не передбачено

**О. В. Альбоцій, С. М. Суколько, С. О. Павленко. Удосконалення речового та продовольчого забезпечення у складі комплексу бойового екіпірування військовослужбовця
Національної гвардії України**

Таблиця 3 – Додаткові предмети речового, продовольчого та інших видів забезпечення, необхідні при виконанні завдань у відриві від пунктів постійного (тимчасового) перебування на 5 днів

№ з/п	Предмети бойового обмундирування та екіпірування	Кількість пропозицій, що надійшла (шт. / % у вибірці)	Примітки
1	Змінна натільна білизна за сезоном (зокрема термо)	236 / 72,4	Потребує збільшення кількості, встановленої нормами
2	Змінний одяг та взуття	116 / 35,6	Потребує збільшення кількості, встановленої нормами
3	Казанок армійський (приладдя для харчування+кружка)	110/ 33,7	Продовольче забезпечення
4	Сухий пайок	155/ 47,5	Продовольче забезпечення
5	Питна вода	131/ 40,2	Продовольче забезпечення
6	Пігулки або прилад (фільтр) для очищення води	145/ 44,5	Медичне забезпечення
7	Запасні акумулятори та прилади заряджання	115/ 35,3	Індивідуальні не передбачено
8	Горілка та газовий балон до неї	125/ 38,3	Горілки для приготування їжі – продовольче забезпечення (на підрозділ). Балони – квартирно-експлуатаційне забезпечення
9	Окопні свічки	117/ 35,9	Нормами не передбачено
10	Скотч	15/ 4,6	Речове забезпечення (канцелярські витрати)
11	Карта	45/ 13,8	Топографічна служба
12	Маркери перманентні (1-2) шт.	20/ 6,1	Речове забезпечення (канцелярські витрати)
13	Блокнот водостійкий	110/ 33,7	Речове забезпечення (канцелярські витрати)
14	Олівець	67/ 20,6	Речове забезпечення (канцелярські витрати)
15	Паракорд (від 30 м до 50 м)	95/ 29,1	Речове забезпечення
16	Додаткові устілки для взуття (2 пари)	147/ 45,1	Потребує збільшення кількості, встановленої нормами
17	Сухий спирт	5/ 1,5	Нормами не передбачено

Респонденти також вказали на необхідність покращення сухих пайків за низкою аспектів і компонентів (таблиця 4).

Таблиця 4 – Пропозиції респондентів щодо покращення сухих пайків

Загальні питання	Склад пайків
Зробити сухий пайок більш компактним. Полегшити його вагу. Підвищити калорійність. Зробити ручку для носіння. Покращити упаковку. Зробити добовий набір продуктів з поділом на разові приймання їжі. Ввести одноразові пристрої для приймання їжі. Забезпечити наявність хімічного підігріву їжі в усіх пайках.	Збільшити різноманітність продуктів. Додати: – горіхи, енергетичні батончики; – солодощі; – чорний шоколад; – жувальну гумку; – сухофрукти. Забезпечити зручне перенесення питної води. Більше м'ясних продуктів. Додати спеції (страви майже без смаку).

Результати проведеного аналізу дають можливість визначити предмети речового та продовольчого забезпечення, в яких існує потреба в умовах виконання бойових (спеціальних) завдань, але які не передбачено в чинних нормах чи їхня кількість у нормах є недостатньою (невідповідною). Оскільки за названими предметами речового та продовольчого забезпечення респонденти надали різну кількість голосів, то можна припустити, що потреба у них не є однаково необхідною. Отже, доцільно

ввести рівні потреби, за якими готувати пропозиції щодо вдосконалення речового та продовольчого забезпечення у складі комплексу бойового екіпірування. Це відповідає загальному підходу до обробки результатів соціологічних досліджень [12]. Оскільки у загальному випадку кількість рівнів може бути різною (достатньо великою), то будемо виходити з таких міркувань. Якщо ввести лише два рівні, то буде формуватися бінарний розподіл названих предметів (вводити / не вводити до норм). Цього вочевидь недостатньо, принаймні з тієї причини, що в такому випадку деякі запропоновані предмети будемо взагалі ігнорувати. Тому як найбільш простий і водночас достатній для прийняття ефективних рішень варіант розглядатимемо трирівневу систему оцінок. При цьому доцільно вважати кожну пропозицію як таку, що має бути реалізованою. Тобто на даному етапі досліджень не ігноруємо жодної пропозиції. За потреби кожна пропозиція може бути вивчена більш детально.

Керуючись наказом [13], введемо до розгляду такі кількісні рівні оцінок потреби:

≥ 65 % – обов’язковий (перша черга);

від 40 % до 65 % – доцільний (друга черга);

< 40 % – потребує більш детального вивчення (третя черга).

Результати розподілу предметів за вказаними рівнями потреби подано в таблиці 5.

Таблиця 5 – Розподіл предметів речового майна, запропонованих респондентами, за рівнями потреби

№ з/п	Назва предметів	Відсоток респондентів	Пропозиції
Обов’язковий рівень			
1	Рюкзак на 25, 45 або 60 л залежно від поставленої задачі	70,9	Збільшити їх кількість залежно від об’єму
2	Устілки з підігрівом	68,7	Ввести до норм
3	Туалетний папір	65,3	Те саме
4	Вологі серветки	64,7	->-
Доцільний рівень			
5	Чохли гумові для взуття	59,2	->-
6	Пакети з сумішшю для просушки взуття	58,9	->-
7	Форма одягу з наколінниками та налокітники	57,1	Замінити на вшиті
8	Грілька (хімічна) для тіла (від павербанку)	57	Ввести до норм
9	Сухий одноразовий душ	56,1	Ввести до норм
10	Підмінні зимові черевики водонепроникні	55,5	Збільшення кількості
11	Запасні устілки 2 пари	54	Те саме
Рівень, що потребує більш детального вивчення			
12	Підмінне взуття та одяг (за сезоном)	39,6	->-
13	Тактичні печатки (також запасні)	36,8	->-
14	Натільна білизна (запасний комплект)	36,2	->-
15	Трекінгові шкарпетки (запасні)	34,4	->-
16	Сірники вологостійкі	31,6	Ввести до норм

Отже, вдосконалення структури предметів речового забезпечення у складі КБЕ потребує внесення змін до норм речового забезпечення військовослужбовців НГУ. Такі зміни передбачають як введення додаткових предметів речового майна, так і збільшення кількості низки існуючих предметів (таблиця 5). Також деякі предмети бойового спорядження (таблиця 2), передбачені для військовослужбовців підрозділів спеціального призначення Національної гвардії України (норма № 10) [2], доцільно ввести і до бойового спеціального комплекту (норма № 5) [2]. Стосовно якісних показників предметів речового забезпечення респондентами відмічається непрактичність змінних (приліпних) тактичних наколінників та налокітників і доцільність внесення змін до відповідного одягу, передбачивши вмонтовані (вшиті) елементи одягу даного функціонального призначення.

Висновки

Інформація, отримана за результатами проведеного анкетування військовослужбовців НГУ, вказує на існування певних розбіжностей між наявними і необхідними предметами речового та продовольчого забезпечення у складі КБЕ військовослужбовця НГУ. Такі розбіжності обумовлені,

головним чином, об'єктивними процесами, пов'язаними із різною динамікою розвитку засобів збройної боротьби супротивника та бойового екіпірування військовослужбовців.

Отримані результати можуть бути використані у вирішенні задач удосконалення КБЕ, зокрема задачі вдосконалення структури предметів речового та продовольчого забезпечення у складі КБЕ військовослужбовця НГУ, приведення її у відповідність до потреб виконання бойових (спеціальних) завдань у складних умовах обстановки. Отримані дані також сприятимуть обґрунтуванню розподілу предметів речового та продовольчого забезпечення по ешелонах залежно від характеру та умов виконання бойових (службово-бойових) завдань з метою підвищення ефективності дій військовослужбовців та якості забезпечення їх життєдіяльності.

Речове забезпечення у складі КБЕ виконує не лише індивідуальні утилітарні функції, а й інтегральні функції, пов'язані з реалізацією можливостей зручного розподілення, перенесення та використання предметів, які входять до складу всіх підсистем КБЕ військовослужбовця.

На даний час стосовно речового та продовольчого забезпечення найбільш гостро відчувається потреба у доповненні норм забезпечення військовослужбовців предметами, необхідними для забезпечення життєдіяльності в умовах тривалого перебування на бойових позиціях або у відриві від пунктів постійного (тимчасового) перебування, підвищення мобільності предметів бойового екіпірування та функціональності бойового обмундирування і спорядження.

Подальші дослідження щодо вдосконалення речового та продовольчого забезпечення у складі КБЕ військовослужбовця НГУ пов'язані з обґрунтуванням необхідних змін до норм речового та продовольчого забезпечення, визначенням показників і критеріїв розподілу предметів речового та продовольчого забезпечення по ешелонах залежно від бойових (службово-бойових) завдань.

Перелік джерел посилання

1. Про затвердження Концепції створення комплексу бойового екіпірування військовослужбовця Збройних Сил України : наказ Міністерства оборони України від 10.12.2014 р. № 876.
2. Про речове забезпечення Національної гвардії України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 р. № 475.
3. Альбоцій О. В., Сукоцько С. М., Павленко С. О. Задача розподілу предметів речового майна та продовольчого забезпечення в елементах комплексу бойового екіпірування військовослужбовця Національної гвардії України. *Збірник наукових праць Національної академії Національної гвардії України*. Харків, 2023. Вип. 1 (41). С. 5 – 13.
4. Уроки війни Росії проти України для армій країн Заходу. Перші висновки. URL:<https://www.radiosvoboda.org/a/uroky-viyny-ukrayina-zakhid/32160267.html> (дата звернення: 20.08.2023).
5. Сукоцько С. М., Альбоцій О. В. Обґрунтування необхідності удосконалення речового та продовольчого забезпечення військовослужбовців в умовах їх короткотривалої автономії під час виконання службових (бойових) завдань. *Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності військових формувань та правоохоронних органів* : зб. тез доп. XI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 28 жовт. 2022 р. Харків, 2022. С. 293, 294.
6. Товма Л. Ф., Каплун С. О. Використання продукту спеціального призначення для підвищення захисних функцій організму військовослужбовців при виконанні завдань в екстремальних умовах. *Збірник наукових праць Національної академії Національної гвардії України*. Харків, 2021. Вип. 1 (37). С. 30 – 37.
7. Основні вимоги до військової форми та шляхи покращення її властивостей в аспекті підвищення захисту воїнів / Дурач В. М., Малиневський В. В., Ткачук П. В., Ніколайчук Л. Г. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Технічні науки*. Львів, 2021. № 27. С. 22 – 26.
8. Вивчення бойового досвіду та його впровадження у вищих військових навчальних закладах. / Спілка О. С., Тимофєєв В. Д., Бобров О. Г., Сопітько О. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я* : тези доп. XXVII Міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD-2019, м. Харків, 15–17 трав. 2019 р.: у 5 ч. Ч. V. 158 с.
9. Про затвердження Інструкції з вивчення та впровадження досвіду виконання бойових (спеціальних) завдань Національною гвардією України під час відсічі збройної агресії : наказ командувача НГУ від 10.11.2022 р. № 390.
10. Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, поліцейських, осіб рядового та

начальницького складу підрозділів оперативного забезпечення зон проведення антитерористичної операції Державної фіскальної служби, осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту : Постанова КМУ від 29.03 2002 р. № 426.

11. Опитування громадської думки. Як правильно розуміти та інтерпретувати соціологічні дані : посібник. Київ : Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. 2020. 110 с.

12. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації і проведення моніторингу умов ведення бізнесу : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 19.07.2013 р. № 849.

13. Про деякі питання організації психологічного забезпечення у Національній гвардії України : наказ командувача НГУ від 31.03.2017 р. № 196.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2023 р.

UDC 355.6

O. Alboschiy, S. Sukonko, S. Pavlenko

IMPROVEMENT OF MATERIAL AND FOOD SUPPLY IN THE COMPLEX OF COMBAT EQUIPMENT OF A MILITARY SERVICEMAN NATIONAL GUARD OF UKRAINE

The article is devoted to the analysis of the results of the survey of the servicemen of the National Guard of Ukraine, who directly perform combat tasks, regarding the compliance with real needs and the quality of items of tangible and food property as part of combat equipment, with which they were provided during the performance of assigned tasks. The survey and analysis of its results was conducted in order to prepare proposals for improving the complex of combat equipment of a serviceman in terms of material and food supply. According to the results of the analysis, it was established that, mainly, the material and food supply allows satisfying the needs for the effectiveness of the actions of military personnel, their security on the battlefield, and life activities when they are away from the points of permanent stay. At the same time, there were certain needs for making additions and changes to the structure of items of material support, defined by current regulations. They concern, mainly, those elements that are designed to ensure vital activities during a long stay in combat positions in difficult conditions. These needs are determined by the different dynamics of the development of the enemy's means of armed struggle and the combat equipment of servicemen. In addition, it is shown that there is a need to improve the quality of certain items of physical support, in particular combat uniforms. With regard to food supply during combat missions, respondents indicated the need to improve dry rations in a number of aspects and components.

The article also proposes the distribution of items of physical support, which are needed at the moment but which are not provided for in the current regulations, according to the levels of their need for the purpose of additional study of proposals and efficiency of introduction to the regulations.

Keywords : combat equipment, items of material and food supply, combat tasks, questionnaires, supply standards, improvement of material and food supply. (combat) tasks.

Альбоцій Олександр Васильович – кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри логістики підрозділів Національної академії Національної гвардії України.

<https://orcid.org/0000-0001-9329-3698>

Суколько Сергій Миколайович – доктор філософії, начальник науково-дослідної лабораторії науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України.

<https://orcid.org/0000-0003-2224-4068>

Павленко Сергій Олександрович – кандидат військових наук, доцент, заступник начальника кафедри логістики підрозділів Національної академії Національної гвардії України.

<https://orcid.org/0000-0001-5944-8107>